

נשיא ומייסד
הרב שאול ישראלי זצ"ל

חמדת ימים HEMDAT YAMIM

פרשת השבוע **ראה** תשפ"א

כיצד מתפללים? או כמה צריך להאמין ו/או להתפלל או להשתדל? (ח"ג)

הרב יוסף כרמל, ראש כולל 'ארץ חמדה'

בסוגיית התפילה עסקנו **בפרשת ואתחנן ובפרשת עקב**, מכמה היבטים.

ננסה לבחון סוגיה זו גם מההיבט של התפילה - בפרט, ושל וההנהגה כמאמינים - בכלל.

כמה צריך להתפלל וכמה צריך להשתדל? והיכן מיקומה של האמונה?

בפרשתנו מצויין כי יש מקום שיבחר לעבודת השם, לאחר שהבחירה תתברר, יפסלו כל שאר המקומות. וז"ל הכתוב: "כי אם אל

המקום אשר יבחר יקנוק אלהיכם מכל שבטיכם לשום את שמו שם לשכנו תדרשו ובאת שמה" (דברים י"ב ה).

המקום אותר בימי דוד המלך, שהקדיש את חייו למוצאו, למרות הקשיים המרובים. כך מתאר דוד המלך את תהליך החיפוש

וההקרבה שנדרשו ממנו: "שיר המעלות זכור יקנוק לך את כל ענותו: אשר נשבע ליקנוק נדר לאביר יעקב: אם אבא באהל ביתי אם אעלה

על ערש יצועי: אם אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה: עד אמצא מקום ליקנוק משכנות לאביר יעקב... " (תהלים קל"ב א - ה).

אם כך, כיצד מתפללים? או כמה צריך להאמין ו/או להתפלל או להשתדל?

נבחן את השאלה, באמצעות עיון באחד הרגעים הקשים ביותר בחיי דוד בכלל, ובתהליך בחירת ירושלים בפרט, כשדוד נאלץ לעזוב את ירושלים לאחר פרוץ מרד אבשלום.

עם עזיבת העיר פגש דוד את ראשי משפחות הכהונה, שני הכהנים הגדולים צדוק ואביתר שרצו להצטרף למחנהו עם "כלי הנשק

החזק ביותר" שעמד לרשות עם ישראל מאז יציאת מצרים - ארון הברית (עיינו שמו"א ד' ז-ח). וז"ל הכתוב: "והנה גם צדוק וכל הלויים

אתו נשאים את ארון ברית האלהים ויצקו את ארון האלהים ויעל אביתר עד תם כל העם לעבור מן העיר" (שמו"ב ט"ו כד).

דוד סרב לקחת את הארון עמו, והכריז את אחת ההכרזות האמוניות החזקות ביותר בתולדות עמנו: "ויאמר המלך לצדוק השב את

ארון האלהים העיר אם אמצא חן בעיני יקנוק והשבני והראני אתו ואת נוהו: ואם פה יאמר לא תפצתי כך הנני יעשה לי פאשר טוב בעיניו"

(שם כה-כו).

דוד מאמין באמונה שלמה בצדקת דרכו - הפיכת ירושלים למרכז חייו של עם ישראל ובהכרזתו כי נמצא "המקום אשר יבחר יקנוק

אלהיכם". לכן, אין מקום אפילו לשקול לקחת את הארון שוב לתקופת נדודים. יש רק את ירושלים ואם אכן הקב"ה בחר בדוד

הוא יחזיר אותו לשם, דווקא לשם. אם ח"ו דוד לא צדק, הוא מקבל על עצמו את הדין.

זמן קצר אחר כך דוד עומד שוב במבחן האמונה. אחד מסוכניו בישר לו: "וידוד הגיד לאמר אחיתפל בקשרים עם אבשלום" (שם לא).

מעמדו של אחיתופל היה מיוחד במינו, הכתוב מגדירו בדרך הבאה: "פאשר ישאל איש בדבר האלהים בן כל עצת אחיתפל"

(שמו"ב ט"ז כג).

דוד קיבל מכה אנושה, אבל הוא איננו מאבד את אמונתו ובטחונו בקב"ה. הוא הולך בדרכו של משה רבנו ומשתמש גם בסגנון

כשהתפלל תפילה קצרה על אחותו ושותפתו לדרך, מרים הנביאה: "ויאמר דוד ספל נא את עצת אחיתפל יקנוק" (שם, ט"ו לא).

מהאמונה עבר דוד אל התפילה הקצרה.

דרך זו הצליחה מאוד, מיד שלח הקב"ה ארוכה למכתו: "ויהי דוד בא עד הראש אשר ישפתח שם לאלהים והנה לקראתו חושי הארץ

קרוצ פתחו וצדמה על ראשו" (שם לב). חושי הארץ הוא זה שהפר את עצת אחיתופל, בסייעתא דשמיא עצומה, שהייתה תוצאה של

אמונת אומן. הוא זה שאיפשר, בסופו של יום, את חזרתו של דוד לירושלים, למלכותו, ובהמשך גם את כל ההכנות לבניין בית

המקדש ב"המקום אשר יבחר יקנוק אלהיכם".

רק בשלב זה עשה דוד גם **השתדלות** והשאיר בירושלים סוכנים, שידווחו לו בהמשך על פעולותיו של אבשלום. אחימעץ ויהונתן,

הבנים קלי הרגלים של צדוק ואביתר, הם שנבחרו למשימה זו.

פה המקום להעיר כי בסופו של דבר התבררה השתדלות זו כמיותרת, הבעיה הייתה נפתרת גם ללא התערבותם.

(פירוט הדברים יופיע, בע"ה בתחילת שנת תשפ"ב, בספרי צפנת שמואל - מלכות דוד).

פרשיה זו צריכה להאיר את דרכינו ולשמש נר לרגלינו בכל דרכי חינו,

קודם **אמונה**, אח"כ **תפילה** (אפילו קצרה) ורק בסוף גם **השתדלות** מותרת.

נסכם ונאמר שמי שיש לו סיעתא דשמיא (שהיא נגזרת מדרגת האמונה) צריך הרבה פחות השתדלות.

במילים של חז"ל "המקבל עול תורה פורקין ממנו עול דרך ארץ" (במדבר רבה, חקת, פרשה יט סימן כו).

לע"נ חברי הנהלת 'ארץ חמדה'

לע"נ מר שמואל וגבי אסתר שמש ז"ל י"ז בסיוון / כי באב	לע"נ מר משה וסרצוג ז"ל כי בתשרי תשפ"א	לע"נ הרב ראובן אברמן זצ"ל ט' בתשרי תשע"ו	לע"נ הרב שלמה מרזל זצ"ל י' באייר תשע"א	לע"נ מרת שרה ונגרובסקי ע"ה בת ר' משה זאב י' בתמוז תשע"ד
לע"נ הרב אשר וגבי סוזן וסרטיל ז"ל ט"ז בכסלו / אלול תש"ף	לע"נ ר' מאיר וגבי שרה ברכפלד ז"ל (שרה - ט"ז בטבת תש"ף)	לע"נ הרב ישראל רוזן זצ"ל י"ג בחשוון תשע"ח	לע"נ מר יצחק טרשנסקי ז"ל כי"ח באדר תשפ"א	לע"נ מר טוביה ונגרובסקי ע"ה י"ז בתמוז תשע"ד
לע"נ נועה רבקה בת מלכה ברכה ומשה	לע"נ ר' אליהו כרמל וגבי מלכה טוביע כרמל ז"ל ח' באייר תשע"ו / י"א במנחם-אב תשס"ט	לע"נ גבי מרים שטרן ע"ה נלבי"ע ה' באב תשע"ט	לע"נ מר שמואל כהן ז"ל נלבי"ע שבט תשפ"א	לע"נ ר' אליהו כרמל וגבי מלכה טוביע כרמל ז"ל ח' באייר תשע"ו / י"א במנחם-אב תשס"ט
לע"נ יחזקאל וגבי חנה צדיק ע"ה י"א באייר תשע"ו / י"ט בתשרי תשפ"א	לע"נ ר' אברהם ומרת גיטה קליין ז"ל י"ח באייר / ד' באב	לע"נ גבי מרים שטרן ע"ה נלבי"ע ה' באב תשע"ט	לע"נ מר טוביה ונגרובסקי ע"ה י"ז בתמוז תשע"ד	לע"נ ר' אליהו כרמל וגבי מלכה טוביע כרמל ז"ל ח' באייר תשע"ו / י"א במנחם-אב תשס"ט

לע"נ הנופלים במערכה על הגנת המולדת הי"ד

Eretz Hemdah
2 Bruriya St. POB 8178 Jerusalem 91080
Tel: 972-2-5371485 Fax: 972-2-5379626

ארץ חמדה, ע"ר
ח' ברוריה 2 ת.ת. 8178 ירושלים 91080
טל' 02-5371485 פקס: 02-5379626

www.erezhemdah.org info@erezhemdah.org

ניתן לקרוא את הדברים גם באתר האינטרנט

חמדת שנת השבע

הרב בצלאל דניאל – ראש תוכנית מורנו מבית 'ארץ חמדה'

נטיעת צמחים לקראת השמיטה

בירושלמי (תרומות פרק ב הלכה א) מובאת ברייתא, שם מצינו את דעת רבי יוסי שאם אדם נטע בשוגג עץ בשבת, הוא אינו נדרש לעקור אותו. לעומת זאת, אם הוא נטע עץ שלא בהתאם להלכות שמיטה, יש לעקור אותו. הגמרא שואלת מדוע מחמירים יותר בהלכות שמיטה מאשר בהלכות שבת, ומציעה שתי תשובות:

א. אנשים נוטים לזלזל באיסורי השמיטה, ולכן יש להחמיר יותר בגזרות על אי שמירתה (בלשון הגמרא שם "חשדי").
ב. לנטיעה בשמיטה יש השפעות ארוכות טווח: בשלושת השנים הראשונות של העץ אין לאכול מפריו בגלל איסור ערלה. בשנה הרביעית פירותיו מוגדרים כנטע רבעי, שיש לאוכלם בירושלים, בטהרה, בלבד. המשמעות היא שבשנים הקרובות נזכיר שוב ושוב שנטעו את העץ הזה כנגד הלכות שמיטה (בלשון הגמרא "מונין").

מסתבר שגם הטעם השני מתחשב בטעם הראשון, במידת מה. מעבר לפרסום החטא בכך שיש להזכיר בכל פעם שנטעו את העץ בשמיטה, יש יותר מקום להחמיר כאשר מדובר באיסור שאנשים נוטים לזלזל בו.

הגמרא מביאה נפקא מינה בין הטעמים: נטיעה סמוך לשמיטה. מצד אחד, אין כאן איסור – מותר לנטוע עצים לפני השמיטה. מצד שני לעניין מניין שנות הערלה, שנתו הראשונה של עץ שנטועים סמוך לשמיטה תהיה שנת השמיטה. לא סביר שנוכל להסביר לאנשים שבעצם בנטיעת העץ לא עברו על איסור, מפני שנטעו אותו סמוך לשמיטה (מי כמונו, שחיים בעולם של התקשורת והמדיה, יודעים שאנשים נוטים לראות את הסיפור השטחי, ואינם מחפשים מורכבות ואפשרות לדון לכף זכות).

הרמב"ן והריטב"א פוסקים כאפשרות השנייה. לשיטתם אסור לנטוע עצים באופן שהשמיטה תהיה שנת הערלה הראשונה של העץ. ראוי לציין ולהדגיש שוב כי: לשיטתם, אדם שנטע עץ סמוך לשמיטה, ולא עבר על כל איסור, יידרש לעקור את העץ, מפני שלשומעים זה ישמע כמו זלזול במצוות השמיטה.

מדברי רש"י נראה שפוסק כאפשרות הראשונה. הוא אינו חושש למניין שנות הערלה של העץ. ברם, הוא מעיר על בעיה אחרת. לשיטתו, אסור שהעץ יכה שורש בשמיטה. המשמעות היא שאסור לנטוע כל צמח אם יכה שורש בשמיטה. לעומת זאת לפי הרמב"ן והריטב"א, דיון זה עוסק רק בעצי פרי, שמונים להם שנות ערלה.

למעשה אנו מחמירים כשתי השיטות. אנו מקפידים שלא תהיה השרשה בשביעית, וגם ששנת הערלה הראשונה לא תהיה השמיטה.

נביא כמה השלכות מעשיות להכרעה זו:

עצי פרי יש לנטוע עד לתאריך ט"ו באב, בכדי ששנת הערלה הראשונה לא תהיה השמיטה.
עצי סרק ושיחים – השרשתם אורכת כשבועיים, אך אין בהם דיני ערלה. לכן ניתן לנטוע עד ט"ו באלול (בכדי שההשרשה תהיה בשבועיים הקודמים לראש השנה).

פרחים – שאין בהם דיני ערלה, ומשרישים תוך שלושה ימים, ניתן לשתול עד לכ"ו אלול.

עצים רבים מגיעים ממשתלות עם גוש אדמה, באופן שאינו דורש למנות שנות ערלה מחדש. עצים אלה מותר לטעת עד ערב ראש השנה: כאמור, לא מונים להם מחדש שנות ערלה, וכן אין השרשה חדשה בקרקע. ברם, כדאי להתייעץ, בכל מקרה פרטי, עם מורה הוראה לוודא שאכן אין צורך למנות שנות ערלה.

דבר נוסף שחשוב לשים לב אליו: צמחים רבים דורשים טיפול אינטנסיבי בתחילת דרכם. דוגמא נפוצה לכך הוא דשא, הדורש יותר השקיה ויותר כיסוח בתחילת דרכו. בעיות הלכתיות רבות עלולות להיווצר אם שותלים אותם סמוך לשמיטה, באופן שיחייב טיפול אינטנסיבי בתקופה הראשונה. לכן כדאי גם במקרים אלה להתייעץ הלכתית לפני השתילה.

נשוב ונדגיש את מה שהעלנו מפסיקת הרמב"ן והריטב"א: השמיטה חשובה ויקרה לנו. לכן גם עץ שאנשים עלולים לחשוב שנטעו אותו בשמיטה, יעקר. נתפלל שזוכה שהמצוות יהיו יקרות לנו, ויהיה חשוב לנו להיות נקיים בעיני אלוקים ואדם בכל אשר נפנה.

ניתן ליצור קשר עם הכותבים דרך: info@eretzhemdah.org

לעיין שלמה דוד בן זלמן ושרה אבנית ז"ל נלבי"ע סיון תשע"ט	לעיין רבי יעקב ז"ל בן אברהם ועיישה וחנה בת יעיש ושמחה סבג	לעיין גב' לורין הופמן ז"ל	לעיין חיים משה בן קוקה יהודית כהן ז"ל נלבי"ע ז' בתשרי תשע"ה	לעיין סוזי בת עליזה כהן ז"ל נלבי"ע כ"ד בחשוון תשע"ח
לעיין הנופלים במערכה על הגנת המולדת היידי				

חמדת הדף היומי

בבל או בורסיף, תל אביב או יפו? – סוכה דף לג

הרב עקיבא כהנא

הגמרא (סוכה לג) מביאה כמה דברים שבימי קדם היה להם שם אחד, וכעת יש להם שם אחר, אחד מהם הוא בבל ששמה השתנה לבורסיף, הגמרא אומרת שהנפקא מינה מזה היא לגיטי נשים.

תוספות ורש"י בסוגייתנו פירשו שמדובר לעניין חיוב שליח המביא גט באמירת "בפני נכתב ובפני נחתם" כעדות על הגט שמביא מחוץ לארץ, דין זה חל על כל חוץ לארץ למעט מדינת בבל, וכיון שהמדינה שנקראת היום בורסיף היא בבל, שליח שמביא משם גט אינו צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם. **לעומתו רש"י על הגמרא בשבת** (לו ע"ב) מבאר שכיון שהדין הוא שכותבים בגט את שם העיר שבה הוא נכתב, כשיש עיר כמו בבל שהשתנה שמה לבורסיף, יש לשים לב שכותבים בגט את השם העכשווי ולא את השם הקודם. **התוספות (שבת לו ע"ב ד"ה נפקא מינה) הקשו על רש"י** שבבל היא שם מדינה ולא שם עיר? **אלא שהמגיני שלמה והחתם סופר (שם) הביאו** כמה וכמה ראיות שבבל היא גם שם של עיר, אחת מהראיות היא מכך שכתוב במפורש בפרשת נח (פרק יא) שבבל היא שם של עיר.

ישנו מנהג נוסף בגיטין שכותבים את שם הנהרות שהעיר יושבת עליהן, **ומדברי רש"י למד המהרי"ל (קה, הובא בבית יוסף אהע"ז קכה)** דין נוסף שעיר שהתווסף לה נהר בזמן כלשהו, יש להוסיף בגט את שם הנהר שעליה העיר עומדת, ואין לחשוש בכך ללעז על הגיטים הראשונים שכתבו את הגט בלי לכתוב את שם הנהר החדש. **כמו שבסוגייתנו השתנה** שם העיר מבבל לבורסיף, ומשנים את הכתוב בגט לפי זה.

הגט פשוט (שם, ס"ק כה) כתב שמן הסתם גם תוספות יסכימו עם רש"י לדין העקרוני שעיר שהשתנה שמה יש לכתוב בגט את השם העדכני, ולא את השם הישן. **מצד שני הוא הביא תשובת בית יוסף (שו"ת סי' סה) שממנה עולה** כי עיר שהשתנה שמה, אלא שהיתה רציפות בהתיישבות היהודית בעיר הזו, יש לכתוב בגט את השם הישן של העיר, ולא את השם החדש, וזה משום שכל הזמן השם הראשון היה קיים, כי כתבו אותו בגיטין ושטרות יהודיים, ובבל ככל הנראה נעקרה ונחרבה, ואחר כך נבנתה שוב. **אמנם, הבית שלמה (אבן העזר סי' קכז) הקשה על רש"י** מדוע לפי הבנתו צריכה הגמרא לכתוב מה היה שם העיר הישן, והלא בכל מקרה צריך לכתוב בגט את השם העכשווי, ואם כן כל אדם ישאל מה שם העיר ולפי זה יכתוב בגט? **ולכן הוא סבר** שגם לפי רש"י אם כתב את השם הישן של העיר הגט יהיה פסול מדרבנן ולא מהתורה, זאת בניגוד למקרה שהעיר הכתובה בגט אינה קשורה לשם העיר כלל, מזה הוא הסיק שגם אם קרא לאדם בשם ישן שאינו בשימוש כעת, הגט יהיה פסול רק מדרבנן, (השואל ומשיב (תליתאה א, קכז) חלק עליו).

שאלה מעניינת נשאל הרב צבי פסח פרנק על ידי הרב אלברג בשנת תש"ט (ספר הזכרון לרב פרנקל רבה של תל אביב), הוא נשאל מדוע כותבים בגיטין הנעשים בתל אביב את שם העיר "תל אביב" והלא יש לכתוב בגט ולהזכיר גם את העיר יפו שהוא שם מקודש יותר מהשם תל אביב, וזאת משום שהעיר נבנתה כהמשך של יפו, ואז התמזגה איתה, להבנתו אותו תהליך קרה בבורסיף בבבל, שהוקם כרד בשם בורסיף ליד העיר בבל, עד שהתמזג עם בבל, ואז יש לקרוא לו בשם בבל, ולא בשם בורסיף. **הרב צבי פסח השיב לו שאינו צודק מכמה סיבות: א.** אין שום משמעות לקדושת השם שנכתב בתנ"ך ביחס לכתובת שם בגט, ולכן אין שום משמעות לכך שהשם יפו קדום יותר או לזה שהוא נזכר בתנ"ך (כשגם השם תל אביב נכתב בתנ"ך ביחזקאל פרק ג) **ב.** יש לקרוא לעיר לפי איך שהיא נקראת בפי האנשים, ולא לפי מהות העיר.

רעיון זה נכתב גם בשו"ת עזר משפט לרב קוק (סי' עו) שענה באריכות לשואל ששאל אם לכתוב "תל אביב ביפו" בגט, בגלל שבתחילת דרכה תל אביב היתה טפילה ליפו, או שיש לכתוב "תל אביב" וניתן לשנות לשם זה, הוא כותב שאין בשינוי לשם תל אביב מסיבות שאינן הלכתיות איסור, ואין בזה הוצאת לעז על גיטין ישנים שנכתב בהם אחרת.

בנוסף, הרב צבי פסח פרנק (הר צבי אבן העזר קכז) שאל לפי הבנת רש"י מדוע כותבים "ירושלים" בגט שנכתב בעיר ירושלים, והלא שם העיר השתנה והיום כולם כותבים אותו בשני יודין? (והביא מספר טיב גיטין שכתב באמת לכתוב ירושלים בשני יודין) **הוא מתרץ שזה** שכתובת שם העיר השתנתה לא מצדיקה את שינוי שם העיר, ורק אם שם העיר עצמו השתנה, יש לשנות את שם העיר בכתובתו בגט.

סיכום: נחלקו הדעות איך יש לפרש את דברי הגמרא שבגיטי נשים יש נפקא מינה לכך שהשתנה שם בבל לבורסיף, לדעת התוספות ורש"י בסוגייתנו מדובר לעניין עדות השליח על גט שהגיע מחו"ל, ולעומת זאת לדעת רש"י בשבת דברי הגמרא נסובים על כך שיש לקרוא את שם העיר בגט כשמה עכשו, ולא לפי השם ההיסטורי שלה, לפי זה כתבו האחרונים שעיר שהשתנה שמה, יש לכתוב בגט את שם העיר החדשה ולא את שם העיר הישנה, האחרונים דנו גם כיצד לכתוב שמה של עיר שנבנתה כטפילה לעיר אחרת, ולבסוף נהייתה עיקרית, מסקנת הרב קוק והרב צבי פסח פרנק שאין מניעה לכתוב את שם העיר החדשה שנהייתה עיקרית, ולכן יש לכתוב בגיטין תל אביב ולא צריך להזכיר אפילו את יפו.

[ניתן ליצור קשר עם הכותבים דרך: info@eretzhemdah.org](mailto:info@eretzhemdah.org)

הספר משטר ומדינה בישראל על פי התורה (4 כרכים) מאת הרב נפתלי בר אילן, יצא לאור בעריכה חדשה בהוצאת מכון "ארץ חמדה" הספר מתמודד עם אתגרי השעה הניצבים בפני המדינה היהודית העצמאית ע"י ניתוח וביורור מקיפים במקורות. בין הנושאים הנדונים - משטר דמוקרטי ומלוכני, שלטון החוק, הפרדת רשויות, ביקורת שיפוטית, טוהר השלטון, מדיניות פסקלית ומוניטרית, שירותי רווחה, סל תרופות, איכות הסביבה, משפט בינלאומי, אמנת ג'נבה, כבוד האדם וחירותו, פיתוח האישיות, זכויות אזרח ועוד ועוד. זכה בפרס הרב קוק ובפרס הרב ישראלי של מכון ארץ חמדה.

שו"ת במראה הבזק

(מתוך ח"א)

Quito, Ecaudor

קיטו, אקוואדור
אב, תשי"ן

ילדים לאם נכריה – התייחסות אליהם והכנסתם לחינוך יהודי

שאלה

- א. יהודי בקהילתנו התחיל – לפני כחמש שנים – לחיות עם אישה נוכריה, וכבר ילדה לו כמה ילדים. בהתקרבותם לגיל החינוך, דואגים ההורים להעניק לילדיהם זהות יהודית. כמובן, בקנה מידה של קהילת קיטו. האיש שואל איך לטפל בילדיו. אין סיכויים שיגיעו לארץ ללמוד לגיור. יש גם סיכויים שבלידתם ברירה יפנו גם הם, לרבנים קונסרבטיבים או רפורמים מארה"ב, ליהנות מפתרונות "קלים". מה ואיך להגיד לו?
- ב. יהודי מצפון אמריקה שהגיע לדרום אמריקה בשרות לאומי של ארה"ב peace corps – התחיל לחיות עם אישה נוכריה, וממנה נולד לו כבר ילד אחד. בינתיים הם מחכים לביקור בארה"ב בתקווה שרב רפורמי "יתקן" את מצבם. האם יש לקרב אותם, במידת האפשר, לקהילתנו ובאיזה תנאים?

תשובה

בשני המקרים – המתוארים בשאלה, ילדי האבות היהודים הם – ע"פ ההלכה – גויים גמורים. ויש להבהיר זאת לאבות. במידה והאב רוצה לקרבם ליהדות, והוא מוכן להתחיל בתהליך גיור, על ידי זה שהם יתחילו ללמוד ולקיים מצוות – יש אפשרות לקרבם, ולהתחיל ללמדם¹. על מנת שבעתיד יתגיירו לפני ב"ד מוסמך.

כיוון, שלא ייתכן שהילדים יקיימו מצוות – בזמן שאינם נוהגת כגויה ואביהם לא מקיים מצוות – לא ניתן לגיירם. אלא אם, כל המשפחה תקבל עול מצוות והאם תתגייר. אין לקרבם לקהילה על סמך זה שאביהם יהודי. כיוון שהדבר ייתן לגיטימציה לנישואי תערובת, ועלול ליצור את הרושם שהמעשה איננו חמור.

¹ מהרש"א על מסכת שבת, דף ל"א, ע"א, סד"ה א"ל מקרא. ואע"פ שיש בפוסקים ערעור בדבר, כך הכריע למעשה, מרן הגר"מ אליהו, הראשון לציון, הרב הראשי לישראל.

בשם צוות המשיבים ובברכת התורה,
הרב משה ארנרייך הרב יוסף כרמל
ראשי הכולל

גם אני מאשר:
הרב שאול ישראלי

ניתן ליצור קשר עם הכותבים דרך: info@eretzhemdah.org

מתפללים לרפואתם השלימה של:

טל שאול בן יפה
גדעון בן רחל
רבקה רינה בת גרונה נתנה
יוסף חילי בן רחל

ניר רפאל בן רחל ברכה
חנן הראל הכהן בן דרורה
מאירה בת אסתר
חוה רָאנָלָה בת פִּיילָא
בתוך שאר חולי עם ישראל

ישראל בן רבקה
אריה יצחק בן גאולה מרים
נטע בת מלכה
אילנה בת עליה

חדש – "צפנת ישעיהו" מאת הרב יוסף כרמל

הנביא ישעיהו פעל באחת מהתקופות הסוערות והדרמטיות ביותר בחיי האומה הישראלית, תקופה של ציפייה למשיח שנשברה ברעש אדמה נורא, וחוללה גם מהפך רוחני ופוליטי. האור בקצה המנהרה הפציע שוב רק בימיו של חזקיהו. צפנת ישעיהו: מעוזיה עד אחז מפגיש אותנו עם שלושה מלכים שעמדו בצומת היסטורי זה בתולדות עמנו: עוזיה, המלך שדרש את האלוהים אך לקה בצרעת בעקבות חטאו; יותם, המלך הצדיק ביותר בתולדות עמנו; ואחז, המלך אשר הכיר בקב"ה אבל לא האמין בהשגחתו. בביאורו לנבואות ישעיהו, נצמד הרב כרמל, לדברי חכמינו וגדולי הראשונים, ומציע דרך מרתקת ללימוד תנ"ך בעקבות חז"ל. קריאה זו מבהירה את התכנית האלוהית ומבררת סוגיות עקרוניות באמונה. צפנת ישעיהו מגלה לקורא את משמעות הנבואות לדורו של הנביא ואת הרלוונטיות שלהן לדורנו.

לרכישה

